

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Μαρμαρινός (1921–2019): Μιὰ Ὑπαρξιακὴ Μαρτυρία Ἀγιότητος

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἀντίπα Νικηταροῦ, Δρ. Θεολογίας, πρώην Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου

1. Εἰσαγωγικὴ Ἐπὶ κλήσις στὴ Μνήμη

Ἔρχεται ἡ ὥρα ποὺ ἡ Ἐκκλησία δὲν μιλά μόνον μὲ βιβλία, ἀλλὰ μὲ πρόσωπα. Καὶ ὅταν ἡ ζωὴ ἐνὸς προσώπου γίνεται λόγος, φανέρωση Θεοῦ, τότε ἡ θεολογία ἀποκτᾷ σάρκα. Ἐνα τέτοιο πρόσωπο ὑπῆρξε ὁ μακαριστὸς Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Μαρμαρινός· Ὁ Γέροντας Νεκτάριος ὑπῆρξε πνευματικὸς κατὰ χάριν, ἱεροκήρυξ μὲ βίωμα, ἐξομολόγος, φιλομόναχος ἐκ καρδίας καὶ πατὴρ ἀληθινὸς, ἓνας ἄνθρωπος σιωπηλὸς, ἀλλὰ ἡχηρὸς στὴν πνευματικὴ του μαρτυρία· ἓνας μοναχὸς τῆς ἐν ἀγάπῃ μαρτυρίας, ἓνας ποιμὴν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ποὺ λειτούργησαν ἀληθινὰ ὡς "κένωση".

2. Βίος Ἐν Ἀγιότητι – Τὸ Θεοφιλὲς Ξεκίνημα

Ὁ πατὴρ Νεκτάριος γεννήθηκε στὴν Αἴγινα, σὲ ἓναν τόπο ἤδη ἐμποτισμένο ἀπὸ τὴν χάρη τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Δὲν ἦταν τύχη· ἦταν θεία πρόνοια. Μαρτυρεῖται ὅτι ὁ Ἅγιος τοῦ ἐμφανίσθηκε, καθὼς ὁ μικρὸς Νεκτάριος ἀναπτυσσόταν πνευματικά. Καὶ ἦταν ὄντως τέκνο του· ὄχι μόνον ἐκ γενεᾶς, ἀλλὰ ἐκ πνεύματος. Ἡ νέα ἐποχὴ χρειαζόταν ἓνα σιωπηλὸ ἀγωνιστὴ, μιὰ φωνὴ ποὺ νὰ προσεύχεται ὅταν ὅλοι ἄλλοι ὁμιλοῦν. Φοιτᾷ στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κορίνθου, χειροτονεῖται διάκονος (1941), καὶ πρεσβύτερος – ἀρχιμανδρίτης (1945). Ἀναλαμβάνει Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως, ἀλλὰ μένει κατὰ βάθος μοναχὸς· ἓνας ἀσκητὴς ποὺ ζοῦσε μέσα στὸν κόσμον, χωρὶς νὰ εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου.

3. Τὸ Ἔργο ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ Προσευχὴν

Ἡ ἀληθινὴ προσφορὰ τοῦ π. Νεκταρίου δὲν ἀρχίζει μὲ ἔργα, ἀλλὰ μὲ προσευχὴ. Πρὶν κάνει οἰκοδομὰς, ἔχτιζε πνευματικὸς ἀνθρώπους. Πρὶν μιλήσει στὸ πλῆθος, ὑψωνόταν ἐσωτερικὰ στὴ Χάρη. Κατηχητικὰ, ἐξομολογήσεις, νουθεσίες· ὅμως τὸ βάθος ἦταν ἓνα: *ἡ νοερὰ ἐν Θεῷ σιωπὴ*''.

Ἐν τούτοις, καὶ τὸ ἔργο τοῦ ὑπῆρξε ἐντυπωσιακό. Ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Παταπίου (1952) δὲν ἦταν ἓνα μοναστηράκι· ἦτο ἓνα θεολογικὸ καὶ κοινωνικὸ θαῦμα. Ἐμεῖς βλέπομε τὰ κελάκια, τὰ ἱερά, τοὺς τοίχους· ὁ Θεὸς ὅμως εἶδε τοὺς ἀγῶνες, τὶς νηστείες, τοὺς χλευασμοὺς ποὺ ἐπέφερε ἡ ἀφοσίωση. Καὶ ὅμως ἐπέμενε. Καὶ δὲν ἔμεινε ἐκεῖ. Ἀκολουθοῦν οἱ Μονεῖς Ἀγ. Νικολάου, Τριῶν Ἱεραρχῶν, Ἀποστόλου

Παύλου. Ἔργα ὄχι φιλόδοξα, ἀλλὰ θυσιαστικά· ὄχι φίλεργα, ἀλλὰ φιλόανθρωπα.

4. Ἡ Θεολογία τοῦ Ἀγνωστοῦ Ἡσυχασμοῦ

Ὁ π. Νεκτάριος δὲν ἦταν θεολόγος τῆς ἔδρας. Ἦταν θεολόγος τῆς μάνας ποὺ ἐκλαιγε, τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἤθελε νὰ μετανοήσῃ, τοῦ ἱερέα ποὺ ζητοῦσε ἔμπνευση, τοῦ μοναχοῦ ποὺ ἀναζητοῦσε τὸν Χριστό. Ἡ θεολογία του ἦταν ἐμπειρική· ἡ προσευχή ἦταν διδασκαλία· ἡ σιωπὴ ἦταν ἀπάντηση· ἡ λειτουργία ἦταν οὐρανός. Ἦταν πνευματικὸ παιδί τοῦ Ὁσίου Ἱερωνύμου Αἰγίνης. Ἀπὸ ἐκεῖνον ἔμαθε τὸ σπουδαιότερο: πῶς νὰ ἀγαπᾷς χωρὶς νὰ φαίνεσαι· πῶς νὰ ὑπομένεις χωρὶς ἀνταπόδοση· πῶς νὰ ζεῖς θεολογικῶς χωρὶς ἀκαδημαϊκὴ ὀρολογία. Τὸ μυστικὸ του ἦταν ὅτι πού και πού, ὅταν κανένας δὲν τὸν ἔβλεπε, ἔλεγε: «Κύριε, ἐλέησόν με». Καὶ ὁ Θεὸς ἤκουε.

5. Ἡ Σπανιότητα τοῦ Ταπεινοῦ Ἱεραποστόλου

Πολλοὶ μιλᾷν· ὁ Γέροντας Νεκτάριος ἀναπαύει. Ἡ σιωπὴ του ἦταν πνευματικὸ λιμάνι. Ἡ μορφή του ἔφερνε εἰρήνη. Δὲν διεκδίκησε φήμη· δὲν ἀπαίτησε θέσεις. Καὶ ὅμως, τοῦ ἀνεγνωρίσθη τὸ χρυσὸ κλεῖδι τῆς πόλεως, ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοδούλου, ἡ εὐλόγησις ἀνθρώπων καὶ Ἐκκλησίας. Ὅχι διότι τὸ ζήτησε· ἀλλὰ διότι ἦταν ἄξιος.

Ἐπισκεπτόταν πόλεις καὶ χωριά, λειτουργοῦσε, ἐξομολογοῦσε, κήρυττε, σὺν βάθει ὥσπερ ἀρχαῖος ἐρημίτης. Κατὰ τὰς μαρτυρίας, ἡ Γερόντισσα Παταπία ἀνέφερε πὼς «μέχρι τὰ 97 του ἔρχονταν καὶ λειτουργοῦσε στὸ μοναστήρι ὡς νὰ ἦταν 40 ἐτῶν». Τοῦ ἦταν φυσικὸ· ἦταν ἔκφρασις ἀφοσίωσης καὶ ζωντανῆς ἀναφορᾶς στὸν Χριστό.

6. Κλήσις Ὀυρανίου – Κληρονομία Πνευματικῆ

Ὁ Θεὸς, ὅταν ἀναλαμβάνει τοὺς δικαίους Του, τὸ κάνει σιωπηλά. Ἔτσι ἔφυγε καὶ ὁ π. Νεκτάριος: ἡσυχῶς, μὲ εἰρήνη. Ἐτελεύτησε τὴν 21^η *Ἰουλίου 2019*, *ἔν ἀνεπαισθήτῳ δόξῃ, ὁμῶς οὐκ ἀπελθὼν ἐκ τοῦ βίου, ἀλλὰ ἀναχωρήσας πρὸς τὸ ἄνω θυσιαστήριον, ἵνα μεσιτεύῃ ὑπὲρ ἡμῶν*''.

Ἡ μνήμη του, ὄχι μόνον ζεῖ· ἀναπαύει. Τὰ μοναστήρια του λειτουργοῦν· τὰ πνευματικά του παιδιά τὸν μνημονεύουν· ἡ ψυχὴ τοῦ ἀκουμπᾷ σὰν πνοὴ στὰ χωρὶς ἐλπίδα βλέμματα.

7. Ἐπίμετρον

Ἀδελφοὶ μου, ὁ Γέροντας, ὁ πνευματικὸς, ὁ ὁμιλητὴς Νεκτάριος δὲν ἦταν ἓνας

ἅγιος τῶν βιβλίων· ἦταν ἓνας ἅγιος τῆς ζωῆς. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔγραφε, ἀλλὰ ἔζησε ἓνα εὐαγγέλιο· ὁ ποιμὴν ποὺ δὲν ὑπερήψωσε τὸν λόγο του, ἀλλὰ τὸν ὑπέταξε στὴ διακονία· ὁ λειτουργὸς ποὺ δὲν ἀνέβηκε σὲ θρόνο, ἀλλὰ κατέβη στὴν καρδιά τοῦ πλησίον του.

Ἔλεγεν ὁ πατὴρ Νεκτάριος: «Νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου· ὄχι ὅταν σὲ βολεύει, ἀλλὰ ὅταν πονεῖ· ὄχι ὅταν συμφωνεῖ μαζί σου, ἀλλὰ ὅταν σὲ ἀδικεῖ· τότε ἀποδεικνύεται ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ». «Μὴ μιλᾷς πολύ· νὰ προσεύχεσαι πολύ. Ἡ ψυχὴ δὲν θεραπεύεται ἀπὸ λόγια· θεραπεύεται ἀπὸ χάρη».

«Νὰ χαίρεις μετὰ χαιρόντων καὶ νὰ κλαίς μετὰ κλαιόντων. Μὴ γυρνᾷς τὸ πρόσωπό σου ὅταν ὁ ἄλλος πονεῖ· ὁ Χριστὸς εἶναι σὰν τὸ παιδί, μόνον ὅταν σὲ βρεῖ με σκυμμένη καρδιά, θὰ σὲ πλησιάσει».

«Νὰ μὴν εἶσαι παντογνώστης· νὰ εἶσαι συμπάσχων. Οὐχὶ διδάσκαλος, ἀλλὰ ἀδελφός· οὐχὶ εὐσεβιστὴς, ἀλλὰ ταπεινός».

Ἡ ταπεινοφροσύνη, γιὰ τὸν Γέροντα Νεκτάριο, δὲν ἦταν θεωρία· ἦταν ἀνάσα, ἦθος, στάση. Δὲν ἐπαίνεσε ποτέ τὴν ταπείνωση· τὴν ἔζησε. Ἦταν ὁ ἔσχατος στὸ τραπέζι, ὁ πρῶτος στὴ θυσία, ὁ τελευταῖος ποὺ μιλοῦσε καὶ ὁ πρῶτος ποὺ ἀκάματ' ἄκουγε.

Ἡ ἀγάπη του δὲν ἦταν συναισθηματικὴ, ἀλλὰ ἀνάληψη ξένου πόνου. Ἦξερε πὼς ἡ ψυχὴ τοῦ ἄλλου ἐνίοτε δὲν χρειάζεται σύμβουλο, ἀλλὰ συμπαράσταση· δὲν χρειάζεται ἀπάντηση, ἀλλὰ προσευχή. Καὶ ὅπως ἔλεγε: «Τὸ νὰ κλαίεις μετὰ τοῦ κλαιόντος εἶναι μεγαλύτερη θεολογία ἀπὸ ὅποιονδήποτε λόγο».

Ἡ συμπόνια γι' αὐτὸν ἦταν ἐντολὴ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ συνάφεια με τὸν ἀδελφὸ ἦταν ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας. «Ἄν μὴν δεχθῇς τὸ πόνον τοῦ ἄλλου ὡς δικό σου, μὴν περιμένεις ὁ Θεὸς νὰ δεχθῇ τὴν προσευχή σου», ἔλεγε.

Ἐὰν θεὸς νὰ τὸν τιμήσης, μὴ τὸν μιμηθεῖς σὲ ἔργα· μίμησέ τον σὲ ἀγάπη· σὲ ταπείνωση· σὲ ταπεινοφροσύνη, σὲ ἀφανῆ ἀφοσίωση.

Κύριε, διὰ τῆς πρεσβείας τοῦ ἀπλοῦ σου δούλου Γέροντος Νεκταρίου, δός μας καρδιά καθαρὴ, νοῦν φωτισμένον, χεῖρας ἑτοιμὲς στὴν προσφορά καὶ ἓνα «Κύριε ἐλέησον» ἀληθινό.

Ἀμήν.